

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 12 marca 2020 r.

ZP-NKWR.431.2.5.2020.EM

Pani
Narcyza Kowalik
Dyrektor
Rodzinnego Domu Dziecka nr 7
we Wrocławiu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 30 - 31 stycznia 2020 r. na podstawie art. 122 z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, Emilia Molska - Kaźmierczak - inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu i Grzegorz Kownacki - inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego pod nazwą Rodzinny Dom Dziecka nr 7 we Wrocławiu przy ul. Polanowickiej 74b, zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką” lub „Domem”.

Przedmiot kontroli obejmował działalność Placówki w zakresie dokumentowania pracy opiekuńczo - wychowawczej, przestrzegania praw dziecka oraz zgodność zatrudniania z wymaganymi kwalifikacjami. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 13 grudnia 2019 roku przez Wicewojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2020 roku.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 stycznia 2019 roku do dnia 30 stycznia 2020 roku funkcję Dyrektora Placówki pełniła Pani Narcyza Kowalik, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, których przyczyną jest błędna interpretacja przepisów. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny. Stwierdzone nieprawidłowości nie spowodowały skutków dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym jak i wykonania zadań.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń złożonych przez Dyrektora i rozmów z wychowankami.

Bieżącą działalność Placówki określa Regulamin organizacyjny z dnia 17 maja 2019 r. zatwierdzony przez Prezydenta Miasta Wrocławia. Dokument ten wskazuje m.in. cele i zadania Domu, organizację działalności, prawa i obowiązki wychowanków. Zgodnie z art. 101 ust. 2 ustawy w Regulaminie określono typ Placówki. Ponadto stwierdzono następujące zapisy:

1. W § 16 ust. 2 pominięto małżonka dyrektora wśród osób, które może on wskazać do zatrudnienia w Placówce;
2. W obowiązujących przepisach nie znajdują uzasadnienia warunki określone w § 17 ust. 2 dotyczące zatrudniania osoby na stanowisku wychowawcy w placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego;
3. W § 17 ust. 3 pkt 9 użyto określenia „*program usamodzielnienia*”, winno być „*indywidualny program usamodzielnienia*”;
4. Zapisy § 17 ust. 8, § 18, § 30, § 31, § 33 ust. 2 i 4 Regulaminu odnoszą się do nieobowiązującego aktu prawnego, tj. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 roku w sprawie placówek opiekuńczo - wychowawczych (Dz. U. Nr 201, poz. 1455). Ponadto wysokość kwoty do własnego dysponowania ustala się w odniesieniu do kwoty, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy (§ 41 pkt 10 Regulaminu);
5. W § 28 pominięto warunki, które winna spełnić osoba pozostająca w pieczy zastępczej po ukończeniu 18 roku życia;
6. Art. 139 ustawy normuje zasady oceny sytuacji dziecka oraz sporządzania planu pomocy dziecku w placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego. Art. 139 ust. 3 w zw. z art. 136 ustawy wskazuje cele, którym ma służyć ocena sytuacji dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego. Cele te są zbieżne z celami określonymi w art. 129 ustawy dotyczącymi dokonywania przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji dziecka

umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka. Jedyna różnica odnosi się do pkt 6, tj. w placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego dokonuje się oceny możliwości powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej, a nie celem oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej (a tak zapisano w § 35 ust. 2 Regulaminu). W § 35 ust. 2 pkt 7 Regulaminu do zadań osób dokonujących oceny sytuacji dziecka wskazano zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Powyższe działanie jest wyłączną kompetencją dyrektora placówki, natomiast jednym z elementów oceny jest monitorowanie procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. *(dowód: akta kontroli str.18-30)*

Powyższe zapisy Regulaminu mimo, iż niezgodne z zapisami ustawy i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720), zwanego dalej rozporządzeniem, nie spowodowały nieprawidłowości w funkcjonowaniu jednostki. Uznaje się je za uchybienie. Wskazane jest dostosowanie ich do obowiązujących przepisów.

Zgodnie z decyzją Wojewody Dolnośląskiego PS.I.A 9013/62/08 z dnia 3 marca 2008 roku, zmienionej decyzją Nr PS-IS.9423.47.2014 z dnia 13 sierpnia 2014 roku kontrolowana jednostka jest placówką opiekuńczo - wychowawczą typu rodzinnego z regulaminową liczbą ośmiu miejsc. Na podstawie przedłożonej dokumentacji stwierdzono, że w okresie kontrolnym w Placówce umieszczonych było łącznie dziesięcioro wychowanków. Jedno dziecko zostało przysposobione, a pełnoletni wychowanek usamodzielniał się. W dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych w Domu było sześcioro dzieci oraz dwie wychowanki, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W Placówce przestrzegano limitu miejsc zgodnie z liczbą wskazaną w obowiązującej decyzji Wojewody Dolnośląskiego. *(dowód: akta kontroli str.16-17, 31, 60)*

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia podopieczni zostali skierowani do Rodzinnego Domu Dziecka Nr 7 we Wrocławiu. Wychowankowie przebywający w Domu mieli dokumentację wskazaną w § 8 ust. 1 pkt 1 - 5 rozporządzenia, tzn. odpis aktu urodzenia, w przypadku pólseroty również odpis aktu zgonu zmarłego rodzica, orzeczenie sądu o umieszczeniu w placówce, dokumentację o stanie zdrowia, dokumenty szkolne oraz informacje o prowadzonej pracy z rodziną dziecka i jej rezultatach.

(dowód: akta kontroli str. 33)

Dyrektor Placówki, we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej we Wrocławiu, podejmował działania określone w art. 93 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy oraz art. 100 ust. 3 ustawy, to jest w celu powrotu dziecka do rodziny oraz utrzymywania stałego kontaktu z rodziną, z wyłączeniem sytuacji gdy istniały ku temu przeciwwskazania. W Placówce umożliwiano wychowankom utrzymywanie kontaktu telefonicznego oraz osobistego z najbliższymi. *(dowód: akta kontroli str. 60-61)*

Placówka organizowała i dokonywała oceny sytuacji dziecka. Na podstawie udostępnionej dokumentacji stwierdzono, że w badanym okresie oceny sytuacji dziecka dokonano 23 marca 2019 roku, 24 czerwca 2019 roku (dotyczyła jednego dziecka) oraz 23 września 2019 roku. Oceny dokonywał Dyrektor w porozumieniu z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej właściwym ze względu na położenie Placówki oraz pracownik socjalny i asystent rodziny prowadzący pracę z rodziną 2 dzieci. Ocena została przeprowadzona z uwzględnieniem wskazanych w ustawie obszarów (zgodnie z art. 139 ust. 3 w zw. z art. 136 ustawy) i udokumentowana w formie protokołu. Sformułowane na piśmie wnioski dotyczące zasadności dalszego pobytu dzieci w Placówce zostały przekazane do właściwych sądów tylko po ocenie dokonanej 23 września 2019 roku.

(dowód: akta kontroli str. 34, 46-54, 61)

Postępowanie kontrolne wykazało, że dla każdego dziecka była sporządzona diagnoza psychofizyczna. Diagnozy oraz ich aktualizacje dla wychowanków Placówki sporządzał psycholog Fundacji Pozytywka, wrocławskiego oddziału Krakowskiego Instytutu Psychoterapii lub Stowarzyszenia „Wspólna Sprawa - Bliżej Siebie”. Diagnoza psychofizyczna jednego dziecka została przygotowana dopiero sześć miesięcy od momentu przyjęcia do Placówki, co stoi w sprzeczności z pojęciem niezwłoczności wskazanym przez ustawodawcę. Ponadto niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej dla każdego wychowanka opracowuje się plan pomocy we współpracy z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. W trakcie kontroli ustalono również, że dwoje dzieci przed umieszczeniem w Rodzinnym Domu Dziecka Nr 7 przebywało we Wrocławskim Centrum Opieki i Wychowania, gdzie miały sporządzoną diagnozę psychofizyczną przez psychologa i pedagoga. Zasadne jest aktualizowanie ww. dokumentu, np. w części odnoszącej się do wskazań dotyczących dalszej pracy, po umieszczeniu w placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego. W trakcie pobytu w Placówce dla każdego wymienionego powyżej wychowanka została sporządzona aktualizacja diagnozy psychofizycznej. Diagnozy, zgodnie z § 14 ust. 3 i ust. 4 rozporządzenia, uwzględniały analizę mocnych stron dziecka i jego potrzeb, przyczyn kryzysu w rodzinie oraz jego wpływu na rozwój dziecka,

relacji dziecka z najbliższym otoczeniem i osobami ważnymi dla niego oraz jego rozwoju, wskazania do pracy pedagogicznej. W zależności od indywidualnych potrzeb dziecka w diagnozie zawierano wskazania do pracy terapeutycznej, pracy z rodziną dziecka oraz przygotowania do usamodzielnienia. *(dowód: akta kontroli str. 35-36)*

W oparciu o diagnozę psychofizyczną oraz analizę, ocenę i dokumentację, o których mowa w § 8 rozporządzenia, dla każdego wychowanka opracowuje się plan pomocy we współpracy z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Niezgodnie z rozporządzeniem, w trzech przypadkach plan pomocy opracowano przed sporządzeniem diagnozy psychofizycznej, co stanowi nieprawidłowość. Ocenie poddano plany pomocy sporządzone dla dzieci przebywających w Placówce w okresie objętym kontrolą. Zgodnie z § 15 rozporządzenia plan pomocy dziecku określał cele oraz działania krótkoterminowe i długoterminowe (uwzględniając wiek wychowanka, jego możliwości psychofizyczne, sytuację rodzinną i przebieg procesu przygotowania do usamodzielnienia) oraz wyznaczał cel pracy. Wskazane jest zwrócenie uwagi na sposób formułowania działań krótkoterminowych, jasne ich określanie - zamiast opisu, który jest powielaniem informacji zawartych w innych dokumentach dziecka, np. w karcie pobytu. Modyfikacji planu pomocy dokonywano co pół roku w zależności od zmieniającej się sytuacji dziecka lub jego rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 37-44, 63)

Dla każdego dziecka prowadzone były karty pobytu zgodnie z § 17 ust. 2 rozporządzenia. Analizie poddano karty za miesiąc luty, czerwiec i grudzień 2019 roku. Zawierały one informacje o znaczących dla dziecka wydarzeniach, postępach w nauce szkolnej, stanie zdrowia oraz o aktualnej sytuacji, w tym o kontaktach z rodziną.

(dowód: akta kontroli str. 45)

Analizując sytuację prawną dzieci umieszczonych w Placówce stwierdzono, że dwoje miało uregulowaną sytuację prawną. Opiekunem prawnym został ustanowiony Dyrektor Domu, który spełnił obowiązek wynikający z art. 100 ust. 4 ustawy, tj. zgłosił do ośrodka adopcyjnego stosowne informacje o przebywających w Placówce dzieciach.

Stwierdzono, że w stosunku do trójki dzieci Dyrektor złożył wnioski do sądu o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających powrót dziecka do rodziny albo umieszczenie w rodzinie przysposabiającej. W przypadku dwójki dzieci niedotrzymano terminu złożenia wniosku, tj. złożono go po upływie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Nie wpływa to na ważność złożenia przedmiotowego dokumentu, stanowi jednak uchybienie w zakresie realizacji zadań. *(dowód: akta kontroli str. 31, 53-57)*

Dzieci realizowały obowiązek szkolny i obowiązek nauki. Pięcioro wychowanków w wieku szkolnym uczęszczało do szkół podstawowych. Żadne z dzieci nie było objęte systemem nauczania indywidualnego. Opiekun pozostawał w stałym kontakcie z nauczycielami. Najmłodsze dziecko pozostawało na co dzień w Domu pod opieką Dyrektora.

W myśl § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia wychowankowie, którzy ukończyli piąty rok życia, mieli zapewnioną comiesięczną kwotę pieniężną do własnej dyspozycji. Stwierdzono, że dzieci otrzymywały „kieszonkowe” w kwocie od 20 zł do 30 zł miesięcznie, a odbiór kwitowały podpisem. *(dowód: akta kontroli str. 61)*

W ciągu ostatnich dwunastu miesięcy żaden wychowanek nie osiągnął pełnoletności przebywając w pieczy zastępczej. *(dowód: akta kontroli str. 61)*

W Placówce prowadzona była ewidencja zgodnie z § 17 ust. 5 rozporządzenia. W okresie objętym kontrolą nie było przypadków nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w Placówce. *(dowód: akta kontroli str. 62)*

Wychowankowie na co dzień podlegali oddziaływaniom wychowawczym opiekunów w Placówce, korzystali z ich pomocy przy odrabianiu zadań domowych. W powyższym zakresie dzieci pomagały sobie także wzajemnie. W ciągu tygodnia czas na indywidualną pomoc w nauce i odrabianie zadań domowych został wyznaczony w godzinach popołudniowych. Dzieci uczestniczyły również w dodatkowych zajęciach organizowanych w szkołach, w tym w zajęciach wyrównawczych, korekcyjno - kompensacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 62)

W obowiązującym w Placówce Regulaminie organizacyjnym wyszczególniono prawa i obowiązki wychowanka oraz standardy opieki i wychowania. Na podstawie rozmów przeprowadzonych z Dyrektorem Placówki i wychowankami, którzy wyrazili zgodę oraz obserwacji zachowań dokonano ustaleń w zakresie przestrzegania praw dziecka.

Podopieczni pozbawieni możliwości wychowywania w rodzinie mieli zapewnioną całodobową opiekę. Dzieciom zapewniano stabilne środowisko wychowawcze. Wychowankowie utrzymywali kontakty osobiste i telefoniczne z członkami rodzin, znali swoje prawa i obowiązki.

Wychowankowie byli objęci kształceniem adekwatnym do poziomu rozwojowego, uczestniczyli w dodatkowych zajęciach organizowanych na terenie szkoły.

Przygotowaniu do samodzielnego życia sprzyjały działania podejmowane w Placówce na co dzień. Dostosowane one były do wieku i stopnia rozwoju podopiecznych. Dzieci, przy udziale dorosłych, dbały m.in. o porządek w swoich pokojach, pomagały przy

przygotowywaniu posiłków. Dzieci chętnie opowiadały o sposobach spędzania wolnego czasu oraz wyjazdach z opiekunami. W rozmowie potwierdzały możliwość rozwoju zainteresowań oraz zabawy i wypoczynku. Respektowane było ich prawo do poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej. Wychowankowie mieli zapewnioną możliwość uczestniczenia w nabożeństwach. Dzieci posiadały informacje o własnym pochodzeniu. Przestrzegane było prawo do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem.

Wychowankowie nie wnosili zastrzeżeń w zakresie przestrzegania ich praw w Placówce, jak również potwierdzili informacje odnoszące się do standardów opieki i wychowania. *(dowód: akta kontroli str. 64-71)*

Kwalifikacje zawodowe zgodne z obowiązującymi wymogami określonymi w ustawie posiadał Dyrektor oraz osoba zatrudniona w Placówce. *(dowód: akta kontroli str. 58, 60)*

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego pod nazwą Rodzinny Dom Dziecka nr 7 we Wrocławiu stwierdzono nieprawidłowości:

1. Po dokonaniu oceny sytuacji dzieci, do sądu nie przekazano sformułowanych na piśmie wniosków dotyczących zasadności ich dalszego pobytu.
2. Plan pomocy trójki dzieci opracowano przed sporządzeniem ich diagnozy psychofizycznej.

Wobec powyższego wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. Przesyłać każdorazowo do sądu sformułowany na piśmie wniosek dotyczący zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce po dokonaniu oceny sytuacji dziecka. Podstawa prawna: art. 138 ust. 2 ustawy dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2019, poz. 1111 ze zm.).
Termin realizacji: na bieżąco.
2. Opracowywać plan pomocy dziecku niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej.

Podstawa prawna: § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Termin realizacji: na bieżąco.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2019, poz. 1111 ze zm.).

Proszę w terminie do dnia 30 czerwca 2020 roku powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla

ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU

(kierownik jednostki kontrolującej)

E. Motał

(członek zespołu inspektorów)

G. Kowalski

(członek zespołu inspektorów)